

Straf som neoliberal fattigdomspolitik

Karen J. Winkler i samtale med Loïc Wacquant¹

Winkler: Du skriver i din bog, at der er sket en kraftig stigning i den offentlige agitation om lov og orden igennem det sidste kvarte århundrede i USA og at den nu er ved at sprede sig til Europa. Hvorfor kom denne agitation først i Amerika? Hvordan har den manifesteret sig forskelligt i de to regioner?

Wacquant: I de tre årtier efter borgerrettighedsbevægelsen toppede, har USA bevæget sig fra at være førende i forhold til en form for progressiv retfærdighed, der stod på spring for at vise menneskeheden vejen til "et samfund uden et fængsel" (for at citere titlen på en bog af amerikanske strafferetseksperter fra 1975), til at blive fortalere for "nul tolerance" i politiarbejde og "Three Strikes and You're Out", og verdensmester i indespærring. Hvorfor? Det konventionelle svar er, at denne drabelige udvidelse i mængden af straf blev drevet af den stigende kriminalitet. *Mais voilà*, antallet af ofre er først stagneret og derefter faldet hen over denne periode. Overvej denne simple statistik: USA havde 21 fanger for hver 10.000 "indeks forbrydelser" i 1975; tredive år senere er der 125 indespærret for hver 10.000 forbrydelser. Det betyder, at USA er blevet seks gange mere straffende, når man holder kriminaliteten konstant.

For at forklare dette opsving er vi nødt til at bryde med denne kriminalitet-og-straf tænkning og samtidig være opmærksomme på de af fængslernes funktioner, der ligger udover de rent straffende og rehabiliterende. Så opdager vi, at politi, domstole og fængsler, i kølvandet på ghettotoptøjerne i 1960'erne, blev brugt til at dæmme op for konsekvenserne af de bymæssige forskydninger, der blev skabt af den økonomiske

¹ Det foreliggende interview blev foretaget af Karen J. Winkler fra *Chronicle of Higher Education*, i forbindelse med præsentationen af Wacquants bog "Punishing the Poor". Bogen indgår i en trilogi. De to andre bøger er "Urban Outcasts", som er omdrejningspunkt for det interview med Wacquant, som blev præsenteret af Troels Schultz Larsen i *Praktiske Grunde. Nordisk tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab* 2/2008, og "Deadly Symbiosis", som fortsat ikke er udgivet. Tak til Wacquant for rettingerne til teksten.

deregulering, og til at disciplinere klassestrukturens nederste lag til den nye økonomis usikre ansættelsesforhold. Det øgede fokus på straf i den strafferetlige politik er ikke et svar på en usikkerhed skabt af *kriminalitet*, men på en *social* usikkerhed, som følge af lønarbejdets opsplittning og forstyrrelser i de etnoracemæssige hierarkier.

En lignende glidning mod en kriminalisering af *de urbant marginaliserede*² har fejlet gennem Vesteuropa med en forsinkelse på to årtier og et par særlige kendetegn. De europæiske samfund, med deres stærke statscentrerede tradition, bruger "fortrop-pen" i den strafferetlige kæde, politiet, snarere end "bagtroppen", fængslerne, for at tøjle social uorden og fortvivlelse i lavindkomst distrikter. De har i højere grad taget lov og orden til sig på et retorisk plan end i form af konkrete politikker. Dertil kommer, at i stedet for et brutalt skift fra social til en strafferetlig forvaltning af fattigdom, har de kontinentale lande intensiveret begge dele, så man har ekspanderet den sociale beskyttelse og politiets indgriben samtidigt. Men i sidste ende er den dominerende tendens den samme: et kriminaliseringsskift i håndteringen af den offentlige orden, som forener markedets "usynlige hånd" med den straffende stats "jern-næve". Som et resultat heraf er det genopblomstrede fængselsvæsen kommet til at tjene tre formål, der kun har meget lidt med kriminalitetskontrol at gøre: at presse bestemte dele af den postindustrielle arbejderklasse til at tilpasse sig de usikre løn- og arbejds-vilkår; at opbevare de mest uregerlige eller overflødige elementer af denne arbejderklasse; og at genetablere staten som en central autoritet, indenfor det begrænsede domæne den nu tildeler sig selv.

Winkler: Hvilken relation ser du mellem denne lov-og-orden-kampagne og andre ændringer i velfærdspolitikken, og ændringerne i hvordan vi behandler de fattige?

Wacquant: Den pludselige vækst og forherligelse af straf er en del af en bredere omstrukturering af staten, der også indebærer udskiftning af retten til velfærd med forpligtelsen til workfare (altså tvungen deltagelse i underlødige beskæftigelse som en betingelse for offentlig støtte). Nedskæringerne i den offentlige støtte og opgraderingen af fængselsvæsenet, er to sider af den samme politiske omstrukturering af den sociale og bymæssige orden.

I 1971 skrev Frances Fox Piven og Richard Cloward den samfundsvidenskabelige klassiker *Regulating the Poor*, hvor de foreslog, at ekspansion og nedskæring i niveauet for hjælpen til de fattige følger arbejdsmarkedets cyklusser. Denne model har virket i det halve århundrede, der efterfulgte New Deal. Men i den hypermobile kapital og de fleksible arbejdsformers tidsalder er denne cykliske vekslen blevet erstattet af en kontinuerlig nedskæring i velfærd kombineret med kraftig vækst i et omhyggeligt og krigerisk strafferetligt bureaukrati. Socialstatens moderlige og integrerende overvågning af de fattige er blevet afløst af en dobbelt regulering af fattigdom

² Det er svært at oversætte *urban marginality* helt godt i denne sætning. Det drejer sig på den ene side om et socialt fænomen, *urban marginality*, men samtidig henviser Wacquant her til den social gruppe, der kriminaliseres, og som han har redegjort mere udførligt for i "Urban Outcasts". O.a.

gennem paternalistiske tiltag bestående af en restriktiv "beskæftigelsespolitik" (workfare) og ekspansiv "indespærringspolitik" (prisonfare).

Jeg bruger Pierre Bourdieus begreb bureaukratisk felt (om den række organisationer, der definerer og fordeler offentlige goder) til at bringe disse udviklinger i socialpolitik og kriminalitetspolitik ind i én samlet analytisk ramme. Velfærd omorganiseret til workfare og fængsel frataget sine rehabiliterende præentioner udgør nu en organisatorisk helhed, der rettes mod de fattige i henhold til en kønsopdelt arbejdsdeling inden for social kontrol: workfare håndterer kvinder og børn, og prisonfare håndterer deres mænd – det vil sige disse kvinders ægtemænd, brødre og sønner.

Velfærds- og strafferetssystemet er to forskellige former for offentlig politik rettet mod de fattige. Husk for det første at fattighjælp og fængselsstraf har en fælles historisk oprindelse: begge har deres oprindelse i "det lange sekstende århundrede", hvor de blev brugt til at indhegne de vagabonder, der var blevet adskilt fra deres sociale oprindelsessted ved overgangen fra feudalisme til kapitalisme, og til at lære dem lønarbejdets etik. For det andet, bortset fra det kønslige aspekt, så er de offentlige støttemodtagere og fængselsindsattes sociale profil (i form af klasse, etnicitet, uddannelse, bolig, familie og sygehistorie, udsættelse for vold osv.) næsten identisk, da begge grupper er rekrutteret blandt samme marginaliserede del af den ufaglærte arbejderklasse. For det tredje; overvågende workfare og neutraliserende fængsler er styret af den samme moral-behavioristiske filosofi og bruger de samme kontrolteknikker, herunder stigmatisering, overvågning, straffende restriktioner og graduerede sanktioner til at "rette" deres klienters adfærd.

Workfare køres som en slags arbejdsmæssig prøvetidsprogram, hvor modtagerne skal opfylde visse adfærdsmæssige kriterier for at bevise deres vilje til at arbejde – selv hvis der ikke findes job, eller hvis de ledige stillinger, der er, ikke giver dem mulighed for at forsørge deres familier. I nogle [af USAs] stater skal bistanusklienter stå i kø sammen med prøveløsladte for at gennemgå en månedlig narkotest, hvilket er et krav, hvis de vil opretholde retten til at modtage støtte. I andre [af USAs] stater sender man prøveløsladte, som er hjemløse fordi de ikke kan finde et job, tilbage i fængsel, fordi de ikke lever op til kravet om at opretholde en fast bopæl.

Winkler: Kan du præcisere hvad du mener med "prisonfare"?

Wacquant: Som nationens bureaukratiske arm kan staten forsøge at afhjælpe uønskede forhold og adfærdsmønstre på tre måder. Den kan "socialisere" dem ved at tage højde for deres oprindelse i samfundets kollektive organisering. Den kan "medicinere" dem ved at behandle dem som individuelle patologier. Eller den kan "straffe" dem ved at køre sine retshåndhævende agenter frem. Et eksempel kan være tre forskellige måder at håndtere hjemløshed på: ved at bygge lavindkomst boliger, ved at tilbyde psykiatrisk hjælp, eller ved at smide gadens vrag i fængsel.

Jeg har udviklet begrebet "prisonfare" som en analogi til "welfare" for at kunne begrebsliggøre den strøm af politikker – i form af kategorier, programmer og diskurser

– som håndterer byernes dårligdomme ved hjælp af politi, domstole, fængsler samt de ting der ligger i forlængelse heraf. Det drejer sig for eksempel om prøvetids- og prøveløsladelsesforanstaltninger, som i dag fører tilsyn med fem millioner mennesker ud over de to millioner, der er bag tremmer. Men det handler også om udbredelsen af computerstyrede databaser om kriminelle, som dækker omkring tredive millioner, og om de profilerings- og overvågningssystemer de understøtter (såsom "baggrundstjek" fra arbejdsgiveres og ejendomsmægleres side). Prisonfare omfatter også den strøm af forestillinger om kriminelle som spredes af såvel forskere og politikere som af kulturindustrier, der lever af frygten for kriminalitet og som holder liv i en medie-offentlighed, der består i at tale nedsættende om straffede personer (de natlige nyheder, "reality shows" som *Cops* og *America's Most Wanted*, og løbende rantings som dem af Nancy Grace på CNN).

Winkler: Du har gjort opmærksom på, at kriminologer på den ene side og de der forsker i socialpolitik på den anden side, ikke har viet hinandens arbejde megen opmærksomhed. Hvorfor forholder det sig sådan, og hvilken betydning har det?

Wacquant: Denne gensidige uvidenhed afspejler det faktum, at de fleste forskere accepterer den prækonstruerede forståelse af deres forskningsobjekt, som den sociale virkelighed og de statslige embedsmænds bekymringer foreskriver. Men det er også en konsekvens af institutionel inertie og intellektuel træghed. I slutningen af det nitteende århundrede blev de sociale spørgsmål adskilt fra de strafferetlige spørgsmål med opkomsten af fagforeninger og socialt arbejde på den ene side og udviklingen af straffedomstole og korrektionsfængsler på den anden side. I takt med at disse to problemer i stigende grad blev behandlet af forskellige institutioner, blev de også studeret af forskellige akademiske discipliner, repræsenteret ved velfærdsstudier og kriminologi. Men da den Fordistisk-Keynesianske pagt, som var forankret i stabilt fabriksarbejde og beskyttende velfærd, i slutningen af det tyvende århundrede kom i opbrud, oplevede man en fornyet sammensmeltning og sammenblanding af de sociale og de strafferetlige spørgsmål.

Kort sagt, de etablerede definitioner på "social velfærd" og "strafferet" er produkter af politiske og videnskabelige selvfølgeligheder, som er blevet overhalet af den historiske virkelighed. I dag kan du ikke studere udviklingen i strafferetspolitikker uden at tage højde for udviklingen i socialpolitikken og omvendt. Du kan ikke forstå tendenser i lovovertrædelser uden at inddrage det hav af ændringer, der er sket i fremskaffelsen af velfærd, offentlige boliger, familiepleje, og relaterede statslige programmer, der udgør væsentlige livsbetingelser for den del af befolkningen, der påvirkes mest af gadekriminalitet (både som gerningsmænd og ofre). Omvendt kan du ikke kortlægge de usikkerhedsmomenter, der opleves af modtagere af velfærdsydelse, hvis du ignorerer det faktum, at de er indlejret i husholdninger og kvarterer, der er tvunget til at være involveret i ulovlige aktiviteter og som destabiliseres af politiets og fængslernes kontinuerlige indtrængen. Hvordan kan de forsømte bydeles beboere

opnå et minimum af social stabilitet, når halvdelen af de lokale unge mænd er forvist til et liv bag tremmer og den anden halvdel ikke kan finde job på grund af den systematiserede kontrol af straffeattester?

Den straffende stat er blevet en vigtig drivkraft bag den sociale stratificering og en mægtig kulturel maskine, der har meget stor betydning for de fattiges skæbne. Det kan ingen seriøs forsker i fattigdom eller ulighed tillade sig at overse. Så jeg siger: Velfærds- og strafferetsforskere, foren jer! I har intet andet at miste end jeres begrebsmæssige lænker!

Winkler: Du hævder, at denne udvikling er en del af den neoliberale stats opkomst. Kan du definere den neoliberale stat?

Wacquant: Økonomer har præsenteret en forståelse af neoliberalisme, der sætter den lig med "fri markeds"-styring og "lille stat". Men det er ideologien om neoliberalisme, ikke dens realitet! Sociologien om den faktisk eksisterende neoliberalisme synliggør, at det drejer sig om opbygningen af en kentaur-stat, der er liberal i toppen og pater-nalistisk i bunden. Den nyliberale Leviathan praktiserer *laissez faire* og *laissez passer* overfor de store virksomheder og de øverste klasser, på det niveau hvor årsagerne til ulighed skabes. Men den er voldsomt indgribende og autoritær, når den skal håndtere de ødelæggende konsekvenser, som den økonomiske deregulering har for dem i den lavere ende af klassespektret.

Mod økonomernes "tynde" forståelse vil jeg foreslå en "tyk" sociologisk karakterisering af neoliberalisme, der tilføjer tre komponenter til markedsstyring: overvågende workfare, et påtrængende politi- og fængselssystem, og de kulturelle fortællinger om "det personlige ansvar", der holder det hele sammen. *Punishing the Poor* viser, at ligesom overvågende workfare er den overudviklede og hyperaktive strafferetlige stat, der har rejst sig i USA for at dæmme op for følgevirkningerne af den sociale usikkerhed, ikke en afvigelse fra neoliberalisme, men en af dens bestanddele.

Sammenhængen mellem økonomisk neoliberalisme og fængselsvæsenets ekspansion er i øvrigt indlysende, så snart man anlægger et internationalt perspektiv: Det er ikke tilfældigt, at England vandt titlen som den mest indespærrende stat i Vesteuropa under Blair, mens Chile vandt titlen i Sydamerika.

Winkler: Er de politiske ændringer, der har produceret denne Kentaur-state, bevidste?

Wacquant: Det er et vanskeligt spørgsmål: Alle offentlige politikker skyldes en kombination af ledelsesmæssige hensigter, bureaukratiske grupperinger, organisatoriske forandringer, praktiske forsøg og hensyntagen til forestående valg. Så der er politiske hensigter, der opererer på flere niveauer, men den overordnede udformning af den neoliberale stat er ikke resultatet af rationel planlægning. Ikke i Amerika, i hvert fald, hvilket muligvis skyldes den ekstreme opsplnitning af det bureaukratiske felt. Jeg er meget afvisende overfor en konspiratorisk forståelse af historien, som forklarer den

repressive drejning med alvidende magthaveres bevidste stræben efter at gennemføre en "plan", eller opfattelser der anser denne drejning som en nødvendig konsekvens af udviklingstendenser i overordnede samfundsstrukturer, hvad enten det er kapitalisme, racisme, eller total overvågning.

I forhold til den dæmoniske myte om det "fængsel-industrielle kompleks", har jeg vist, at boomet i antallet af indsatte ikke er drevet af søgen efter profit og i endnu mindre grad af ønsket om at udnytte de indsattes arbejdskraft (hvis det var tilfældet, hvorfor er det så under 0,5% af de indsatte, der arbejder for virksomheder?). Der er i langt højere grad tale om en del af et politisk projekt, der handler om at (om)skabe staten. Mod den Foucault inspirerede forståelse af straf som noget altomfavnende viser jeg, at udbredelsen af den straffende stat ikke forgrener sig til alle dele af den sociale organisme, men er målrettet mod de stigmatiserede grupper, der er fanget på bunden af det klasse- og stedlige hierarki. I dag lever Amerikas bymæssige subproletariat i et "straffende samfund," men det gør mellem- og overklasserne i Amerikas storbyer bestemt ikke.

Sammensmeltningen af workfare og prisonfare er ikke resultatet af et ondsindet design, men resultatet af en gradvis konvergens i kampe der udkæmpes inden for tre forskellige områder for offentlige aktiviteter, nemlig den lavtlønnede del af arbejdsmarkedet, den offentlige forsørgelse og støtte, og strafferet. Hvert af disse konfliktfelter har deres egne agenter og problematikker, men efter midten af 1970'erne blev de forbundet med hinanden af det forhold, at de vedrører det samme foragtede klientel; at de alle domineres af de samme moralske behavioristiske og racistiske stigmatiserende forståelsesrammer; og at landets politiske institutioner og borgerlige kultur gør det enormt attraktivt at anlægge den samme straffefokuserede holdning over for både bistandsmodtagere og kriminelle, som samtidig er dem, der står først i køen, når det dårlige arbejde skal fordeles. Men ligesom neoliberalismen var denne glubende strafferetlige ofringsmaskine, som Amerika har skabt, ikke en forudbestemt nødvendighed. Andre historiske veje ud af 1960'ernes uro var åbne og er fortsat åbne.

Winkler: Du skriver, at kampagnen for lov og orden er en symbolsk demonstration og sammenligner den med pornografi. Hvad mener du med det?

Wacquant: En af udfordringerne ved *Punishing the Poor* er at overvinde den rituelle modsætning mellem materialistiske tilgange, som nedstammer fra Karl Marx, og symbolske tilgange, inspireret af Émile Durkheim. Den første tilgang ser velfærd og strafferetssystemet som instrumenter, der bruges til klassekontrol mens den anden tilgang fortolker dem som hjælpemidler til at kommunikere normer og samfundssammenhold. I virkeligheden er fængsler så komplekse institutioner, at de tjener begge funktioner samtidigt eller over tid.

Det er vigtigt at bemærke den symbolske dimension af straffen på et tidspunkt, hvor strafferets politik i stigende grad er drevet af en løbsk strøm af maleriske betragtninger. Overalt er kriminalitetsbekæmpelse blevet forandret til et grotesk teater for

borgerlig moralisering, som folkevalgte embedsmænd bruger til at synliggøre deres maskuline sider og fordømme de "uværdigt" trængende, så de kan kompensere for det underskud af legitimitet, de lider af, fordi de har opgivet at fastholde socialstatens beskyttende funktioner på den sociale og økonomiske front. Politikere går ind for foranstaltninger – så som udgangsforbud for unge, automatiske livstidsdomme for flergangsforbrydere eller *chain gangs*³ i sribede uniformer – der er fuldstændig værdiløse ud fra den praktiske kriminalitetsbekæmpelses synspunkt, så længe de er velegnede til at lufte hadefulde følelser og spille på grænsen mellem "os", de lovlige arbejdende familier, og "dem", den modbydelige underklasse.

Den ophedede kampagne for at få sortlistet og forvist seksualforbrydere er, for eksempel, uforståelig ud fra en streng rationel tilgang til kriminalitetskontrol. Ud fra en ren instrumentel rationalitet giver det f.eks. ingen mening, at der sker en udbredelse af regler så som "Megan's Law"⁴ samtidig med at antallet af seksualforbrydelser falder; det vil blot føre til at tidligere seksualforbrydere genoplever deres ydmygelse, hvilket vil presse dem ud i en lyssky tilværelse og dermed øge risikoen for at de gentager forbrydelsen. Men det giver god mening, hvis man tager hensyn til, at det at behandle seksualforbrydere som moralsk affald, der skal brændes, er med til at forskyde den kollektive bekymring fra at handle om arbejde, familie og seksualitet til i højere grad at fokusere på grufulde lovovertrædere, og derved medvirker det til symbolsk at cementere den moralske enhed blandt dem, der definerer sig selv som modsætningen til disse lovovertrædere.

Winkler: Hvad er det lov og orden retorik og politik skjuler? Du siger, at det ikke er et spørgsmål om undertrykkelse men "produktion"?

Wacquant: Det pornografiske lov-og-orden teater er det, Kenneth Burke kalder en "terministisk afskærmning": en ritualiseret kulturel "forestilling", som fjerner opmærksomhed fra de nye sociale spørgsmål i det enogtyvende århundrede, nemlig generaliseringen af usikkerhed i ansættelsesforholdene og de mange konsekvenser den har for de postindustrielle arbejdstageres muligheder og livsstrategier. At sige at vi skal forlade termen "undertrykkelse", er ikke bare et spørgsmål om ord. Fortællingen om undertrykkelse er en del af den diskursive tåge, der skjuler forandringerne i midler, mål og begrundelser for regeringens handling. Opbygningen af de strafferetlige apparater handler ikke om at undertrykke noget, som allerede er der, det handler om at producere nye realiteter: nye sociale typer så som ghettoernes "bandemedlemmer" og de omvandrede "pædofile"; nye vidensregimer, som den legendariske "broken

³ Sammenlængede grupper af straffefanger, der bliver sat til fysisk krævende arbejde. O.a.

⁴ "Megan's Law" er den uformelle betegnelse for love i USA, der kræver at myndighederne stiller oplysninger om seksualforbrydere til rådighed for offentligheden. De enkelte stater beslutter selv, hvilke oplysninger de vil offentliggøre, og hvordan de skal formidles. Sædvanligvis indgår oplysninger om gerningsmandens navn, billede, adresse og forbrydelsens karakter. O.a.

windows theory"⁵ og de konsulenter i bysikkerhed, der spreder denne teori rundt om i verden; nye regeringsprogrammer, bureaukratier, og retorikker; og i sidste ende en anden form for stat.

Winkler: Hvad vil den tredje bog i trilogien handle om?

Wacquant: *Deadly Symbiosis* forfølger det gensidige forhold mellem racedeling og den straffende stats opkomst i Amerika for at forklare et tilsyneladende paradoks: at fængsler i stigende grad blev fyldt med sorte efter 1973 selvom kriminaliteten i stigende grad blev begået af hvide på dette tidspunkt. Jeg siger tilsyneladende, fordi fængslet i sit historiske udgangspunkt aldrig har været et instrument til bekæmpelse af kriminalitet: Det er et instrument til at styre dårligt stillede og marginaliserede dele af befolkningen, hvilket er en helt anden opgave. Så efter borgerrettighedsbevægelsens højdepunkt er sorte fra de lavere klasser og i de smuldrende ghettoer blevet fængslernes privilegerede klienter, fordi de blev gjort økonomisk overflødige af afindustrialisering, politisk undværlige af den store Hvide Migration til forstæderne, og belastet af den tredobbelte stigmatisering af race, fattigdom og umoral.

Jeg demonstrerer dette ved at følge forandringerne i racedominansen i USA som den har udviklet sig fra kolonitiden til i dag gennem fire "særlige institutioner", der har fulgt efter hinanden: slaveri, Jim Crow regimets raceterrorisme i de landlige Syd-stater,⁶ de urbane ghettoer i det industrielle nord, og den nye anordning som efter 1970'erne udgøres af den symbiotiske relation mellem den øde hyperghetto og de neutraliserende fængsler.

På "input"-siden finder jeg, at de stive racemæssige adskillelser har været med til at fremskynde og intensivere drejningen imod denne strafpolitik ved at gøre det muligt at rette den mod en belastet og isoleret del af befolkningen, som resten af borgerne ikke identificerer sig med. På "output"-siden vil jeg hævde, at kriminaliseringen af den fattigdom, der knytter sig til de kollapsede dele af den indre by, ikke bare har splittet det afroamerikanske samfund. Den har også genskabt race ved at forbinde sort hudfarve med ondsindet kriminalitet (det så kaldte "Willie Horton" syndrom⁷); og ved at fremme udelukkelse af dømt fra uddannelse, social omfordeling og politisk deltagelse opretholder denne kriminalisering af storbyens sorte fattige i virkeligheden de-

⁵ Broken Windows Theory er en teori om, at problemer skal bekæmpes mens de er små; hvis en rude bliver smadret i en bygning, skal den udskiftes med det samme, ellers vil bygningen blive yderligere vandaliseret inden for kort tid. Teorien er blevet brugt som argument for nul-tolerance politikker i kriminalitetsbekæmpelse. O.a.

⁶ Jim Crow regimet var baseret på et sæt af love i USA, der i perioden mellem 1876 og 1965 var gældende i forskellige amerikanske stater. Lovgivningen ligestillede formelt sorte og hvide amerikanere, men påbød raceadskillelse af en række offentlige områder, så som skoler, hospitaler, busser og restauranter. I realiteten indebar lovene, at den sorte befolkningsgruppe blev påført en række ulemper i forhold til den hvide befolkningsgruppe. O.a.

⁷ Willie Horton var en straffefange, som under en orlov fra aftjeningen af en livstidsdom begik overfald, røveri og voldtægt. Han kom til at spille en stor rolle i den amerikanske præsidentvalgkamp i 1998, fordi orlovsprogrammet kørte i Massachusetts, hvor Demokraternes kandidat, Michael Dukakis, var guvernør. Dukakis blev kritiseret for sin støtte til orlovsprogrammet og for at ville lade farlige kriminelle, som Willie Horton, terrorisere befolkningen. O.a.

res marginalisering og retfærdiggør dermed (samtidig) den fortsatte strafferetlige optrapning.

Det ømtålelige politiske spørgsmål, der nu rejser sig, er: Vil den første sorte præsident bryde denne skadelige sammenhæng og afkoble forbindelsen mellem sort hudfarve og farlighed, ikke kun på den politiske scene med sin tilstedeværelse og resultater, men i den offentlige politik? Det haster med at rulle den straffende stat tilbage både på grund af den ødelæggende effekt, den har på den sorte del af de lavere klasser, og fordi den fjerner grundlaget for idealet om retfærdighed for alle borgere.

Oversat af Jens Arnholtz Hansen

